

Nytt från Sylf

Bort med tarifferna i avtalsrörelsen!

Hösten har lägrat sig över de svenska vidderna och dimman ligger tät mellan regnskurarna. Så dock inte i det fackliga arbetet som oförtrutet går vidare.

Avtalsrörelsen står, som alla vet, för dörren och Sylf kommer att på uppdrag av sitt fullmäktige i mars 2000 att driva frågan om samtliga tariffers avskaffande. I och med detta har det blivit intressant att hålla löneförhandlingskurser för medicine kandidater. MSF har initierat sådana kurser, i vilka vi har medverkat. Vi kommer på begäran att fortsätta med detta.

Den lönebildningstradition som vi hittills har haft i form av centralt reglerade påslag håller på att spela ut sin roll ju längre vi kommer i den individuella och differentierade lönesättningen. I ett optimalt system, där verksamheten styrs i nära samarbete med medarbetarna, kommer det också att vara naturligt med årliga utvecklings- och lönesamtal, vilket vi genom FD verkar för. Vi för också samtal om detta med Chefsföreningen som är annan viktig aktör på området.

Utländska läkare

På det repskapsmöte vi i början av oktober genomförde diskuterade vi bl a vikten av att de lokala representanterna bevakar och fångar upp de utländska läkare som börjar arbeta i Sverige. De ska naturligtvis ha samma anställningsförhållanden och lön som sina svenska kolleger. Speciella fackliga utbildningsinsatser behöver också göras för denna grupp, och Sylf planerar att sammanställa ett material för dessa kolleger.

Våra två senaste broschyrer om lön respektive arbetsmiljö (Påverka din vardag) har varit mycket uppskattade. Nästa broschyr i »pipeline» riktar sig till ST-läkare om vägen mot specialistuttag, som vi snart hoppas kunna presentera.

Samarbete

De senaste åren har vi träffat specialitetsföreningarnas underläkarsektioner för diskussion kring gemensamma frågor och för att lägga grunden för ett bättre samarbete. Även i år inbjuds underläkarsektionerna för fortsatta samtal. Sylf har också i flera sammanhang framfört tankar till sällskapet om olika idéer för att locka fler underläkare till stämman.

Specialistutbildningsrådets utbild-

ningsbok till AT-läkare (motsvarigheten till ST-läkarnas utbildningsbok) är under utformning, och Sylf bidrar med ett lättöverskådligt, matnyttigt kapitel om fackliga spörsmål.

Målformulering på gång

Vi fortsätter att arbeta med vår målformulering för att på det sättet bli tydligare gentemot våra medlemmar. Detta arbete kan man delvis ta del av genom att besöka vår hemsida som ständigt uppdateras och utvecklas. Framförallt löneinformationssidan är populär.

Under hösten har vi också deltagit i ett möte med de övriga nordiska yngre läkarföreningarna, där vi bl a utbytte erfarenheter om hur vi organiserar oss samt AT-situationen i de olika länderna. Vi håller också kontakten med motsvarande europeiska organisation (PWG) och kommer i vår att stå värd för ett sådant möte, till 25-årsjubileet av att organisationen bildades, på bl a svenskt initiativ.

Karin Ehinger

karin.ehinger@swipnet.se

Aktuellt från ÖF

Heta frågor och kalla fakta

Den stundande avtalsrörelsen, problemen med den dåliga arbetsmiljön på sjukhusen, sjukvårdspolitik och sjukvårdsorganisation samt läkares fortbildning och kompetensutveckling är angelägna frågor som Överläkarföreningen arbetar hårt med för närvarande.

Förberedelserna inför 2001 års avtalsrörelse pågår för fullt. En avtalsremiss har gått ut till alla delföreningar. Inom ÖF har efter internremiss till lokalavdelningarna en diskussion om yrkandena förts på en ordförandekonferens i slutet av oktober, varefter styrelsen fastställt ÖFs yrkanden.

Nu vidtar arbetet inom förbundets förhandlingsdelegation (FD) med att sammanställa och sammanjämka delföreningarnas önskemål till ett heltäckande förbundsyrkande, som fastställs av centralstyrelsen (CS) i december och

överlämnas till motparterna. Därefter kan den stora avtalsmatchen börja.

Yrkandena

Bland ÖFs yrkanden återfinns bl a följande:

- Det övergripande målet för Läkarförbundet måste även i denna avtalsrörelse vara att förbättra medlemmarnas köpkraft, löneutveckling och arbetsmiljö.

- I arbetsmiljöhänseende borde sjukvården vara ett föredöme som arbetsplats i stället för att vara bland de sämsta på arbetsmarknaden. Landstingen borde skapa en sådan arbetsmiljö att läkarna inte slutar i förtid, dvs före ordinarie pensionsålder, 65 år. Läkarna har idag en alltför pressad arbetssituation och alltför lite inflytande på hur det egna arbetet organiseras. Man har heller ingen tid för eftertanke och reflektion.

- Nuvarande lönesystem med individuell och differentierad lönesättning bör tillämpas även i kommande avtalsrörelse, utvecklas vidare och utnyttjas mera offensivt. Det förslag till vidareutveckling av nuvarande system, som skissats i remisskrivelsen med obligatoriskt lönesamtal mellan läkaren och verksamhetschefen och lokalt kollektivavtal baserat på detta är positivt.

- ÖF yrkar att Läkarförbundet i de centrala förhandlingarna hårt driver kravet på införande av en ny läkarbefattning benämnd *klinisk professor*, för att stärka den kliniska forskningens ställning i vården, för att öka intresset för den patientnära kliniska forskningen, i första hand på länssjukhusen, och för att öppna en alternativ karriärväg för läkare.

- ÖF anser det också dags att helt utmönstra visstidsanställningar för läkare. ÖF yrkar att Läkarförbundet tar upp särskilda överläggningar med motparterna i syfte att undanröja rådande missförhållanden främst på universitetsklinikerna (LUS) med ett anmärkningsvärt stort antal vikariat och andra tidsbegränsade anställningar.

ÖFs löneenkäter

För att få en klarare bild av medlemmarnas uppfattning om hur nuvarande lönesystem fungerar och hur lönebildningen bör gå till startade ÖF förberedelserna inför 2001 års avtalsrörelse redan i våras med en minienkät på tidskriften Överläkarens hemsida (www.overlakaren.se).

Tabell I. Frågor och svar i ÖFs minienkät respektive stora löneenkät.

Fråga	Minienkäten %		Stora löneenkäten %	
	Ja	Nej	Ja	Nej
1. Vet du vem som förhandlar din lön?	Ja 75	Nej 25	Ja 77	Nej 23
2. Vet du vilka faktorer som ligger till grund för din nya lön?	Ja 34	Nej 66	Ja 25 Delvis 47	Nej 29
3. Vill du själv förhandla din lön med verksamhetschefen?	Ja 75	Nej 25	Ja 75	Nej 25
4. Vilken lönebildningsmodell föredrar du?				
– individuell och differentierad	82		74	
– tariffsystem	18		26	

Denna följdes senare i höstas upp med en större postal enkät till var 10:e yrkesverksam medlem. Vi fick svar från 966 medlemmar (av tillfrågade 1 297), vilket ger en svarsfrekvens på 75 procent. Med hänsyn till enkätens omfattning får det anses som mycket tillfredsställande. I skrivande stund pågår databearbetning och sammanställning av enkäten.

Intressant nog kan konstateras en hög grad av överensstämmelse i svaren på minienkäten och den stora löneenkäten (se Tabell I).

Av den stora löneenkäten kan man också utläsa att 45 procent av de svarande är verksamma på regionsjukhus, 27 procent på länsjukhus, 14 procent på länsdelssjukhus och 2 procent på privatsjukhus. Rörligheten i ÖFs medlemskår är liten. 57 procent har arbetat 11 år och mer hos samma arbetsgivare, 20 procent 6–10 år, 10 procent 3–5 år och 13 procent 0–2 år.

En annan fråga var »Vilka faktorer är viktigast vid lönesättningen?»

På en skala 1–10 (där 10 är viktigast) ansågs den kliniska skickligheten viktigast (9), medicinskt ledningsansvar näst viktigast (8), arbetsinsatsen = den individuella prestationsförmågan (7,5) och administrativt ledningsansvar (6).

En utförligare redovisning av löneenkäten ges i tidskriften Överläkaren nr 6/2000, som utkommer i mitten av december.

Leif Gustafsson

ÖFs kanslichef

leif.gustafsson@sif.se

Flera MSF-enkäter

Bra handledning en hjärtefråga

En av MSFs viktigaste uppgifter är att bevaka läkarutbildningens kvalitet i Sverige. För att kartlägga handledningens kvalitet vid de olika sjukhusen i Sverige skickades under våren 2000 en enkät ut till 1 144 läkarstudenter i slutet av medicin- och kirurgikurserna, dvs

terminerna 6, 7 och 8. Svarsfrekvensen var 85 procent för kirurgienkäten och 80 procent för medicinenkäten.

MSFs kartläggning visar att det finns stora brister i handledningen. Var fjärde läkarstudent har aldrig tagit bort ett födelsemärke när de lämnar kirurgikursen, 27 procent har aldrig kopplat ett EKG under medicinkursen och 74 procent av de tillfrågade studenterna anser att de inte fått tillräcklig återkoppling på sina patientkontakter.

De största problemen är att studenterna inte får tillräcklig träning i praktiska moment och att deras personliga insatser inte följts upp tillräckligt av handledande läkare. En viktig orsak till detta är att antalet studenter är för stort i förhållande till antalet patienter och antalet handledare.

Handledning måste förstärkas

Åren 2001–2002 kommer läkarutbildningens dimensionering att öka med 25 procent. Detta kommer ytterligare att kraftigt försämra handledningens kvalitet om inget görs. Kraftfulla åtgärder för förbättrad handledning måste därför vidtas nu!

MSFs förslag till åtgärder för en bättre handledning innebär på riksnivå att regering och riksdag måste beakta kvalitetsaspekten vid dimensionering av läkarutbildningen, och att läkarutbildningen behöver mer resurser som en följd av ökningen av antalet platser på läkarutbildningarna.

På sjukhusnivå anser MSF att det måste inrättas fler kandidatmottagningsar, och att fler frivilliga utlokaliseringar till mindre sjukhus utanför universitetsorterna sker. Samtliga kostnader för resor, boende m m måste bekostas av fakulteten alternativt sjukhuset för att alla studenter ska ha samma möjlighet till god utbildning oberoende av ekonomiska förutsättningar.

Aktivera kandidaterna

Avdela dessutom 3–4 patienter till varje kandidat och låt kandidaterna leda rondan, ordinera droppvätska och mediciner på dessa patienter. Naturligtvis måste arbetet kontrolleras av ansvarig läkare. Handledande läkare måste ge kandidaterna mer återkoppling. Låt där-

för kandidaterna på mottagningen ta upp anamnes och status inför handledande läkare minst en gång per avdelningsplacering och ge återkoppling så att kandidaterna får möjlighet att utvecklas.

Utforma slutligen ett kandidatpengsystem, där medlen för undervisning och forskning är skilda åt. Den del av medlen som ska täcka kostnaderna för avdelningspraktik bör följa med studenten om han/hon väljer att göra delar av den praktiska delen vid ett mindre sjukhus.

Studiestödet hotat

Med anledning av det nya studiestödssystemet har MSF gjort en enkätundersökning i syfte att kartlägga hur det nya systemet slår mot medicine studerande. 1 540 läkarstudenter på terminerna 1–5 deltog i undersökningen, som visar att två av tre studenter kommer att drabbas av det nya systemet.

66 procent av de studenter som nu läser på terminerna 1–2 kommer att vara utan studiemedel under någon eller några terminer av utbildningen. Den allvarligaste konsekvensen av detta är att två av tre som har tillräckliga akademiska meriter för att komma in på läkarutbildningen i framtiden kommer att hindras av ekonomiska skäl.

MSF föreslår i stället att alla som studerat fyra år eller mer på en lång universitets- eller högskoleutbildning ska få dispens till studiemedel för att slutföra sin utbildning (upp till tre terminer).

Löner vid vikariat

MSF har under hösten genomfört en löneöversikt bland dem som före examen vikarierat på underläkaranställning under den gångna sommaren. Undersökningen syftar till att kartlägga löneskillnader mellan regioner och specialiteter, men kommer även att fungera som riktlinjer för dem som vikarierar nästa sommar.

Dessutom har MSFs förhandlingskurser dragit igång! Syftet med kurserna är att lära studenterna förhandla sin egen lön och förstå sitt värde. Kursen riktar sig främst till studenter på terminerna 9–11. Först ut har Uppsala varit.

För mer information om MSF och dess verksamhet, gå in på www.medstud.org.

Elisabeth Sundström

elisabeth.sundstrom@sylf.se

Läkarförbundets informationsavdelning

Kontaktperson:

Informationschef
Elisabeth Frostell
tel 08-790 33 94
elisabeth.frostell@sif.se